

TARTALOM

AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS KIALAKÍTÁSA AZ OLVASÁSTANULÁS ELŐTT

<i>Juhász Valéria</i>	13
BEVEZETÉS	13
AZ ÍRÁS-OLVASÁS ELSAJÁTÍTÁSÁT MEGELŐZŐ LITERÁCIÓS KÖRNYEZET, LITERÁCIÓS SZOKÁSOK	14
A LITERÁCIÓS TUDATOSSÁG KIALAKULÁSÁNAK ÖSSZETEVŐI	14
Tárgyi, környezeti feltételek	14
Literációs attitűdök, szokások	15
A gyermek környezetében élők literációs szokásai, viselkedése	15
A GYERMEK LITERÁCIÓS VISELKEDÉSÉNEK KIALAKULÁSA/KIALAKÍTÁSA	16
A LITERÁCIÓS ISMERETEK	18
ZÁRÓ GONDOLATOK	19
Irodalom	19

A TANULÁSI EREDMÉNYESSÉGET MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

<i>Juhász Valéria</i>	21
BEVEZETÉS	21
A LÁTHATÓ TANULÁS ÉS TANÍTÁS ÖSSZETEVŐI ÉS ÉRTELMEZÉSE	22
A TANULÁSI TELJESÍTMÉNYT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK	24
Az olvasás-előkészítő, -fejlesztő programok hatása	34
Ismétlőolvasás-programok	34
Fonológiai tudatosság	35
Szövegértést fejlesztő programok	35
Az iskolai kontextus teljesítményre gyakorolt hatásai	36
A tehetséggondozó programok hatása	36
Az osztálylétszám	37
A képesség szerinti csoportosítás	37
A visszatartás	38
A sikeres tanítás kulcsa	38

Szakmai fejlődés	39
A mikrotanítás	40
A tanár mint változásügynök	40
Az elvárások hatása az iskolai teljesítményre	40
Az értékelések, önértékelések hatása az iskolai teljesítményre	41
A Piaget-féle fejlődési szakaszok és a feladattípusok összefüggése	41
Az előzetes teljesítmények hatása	42
Az iskola előtti programok hatása	42
A tanulásra való beállítódás	43
A kreativitás és a tanulásra való beállítódás összefüggése	44
Motiváció vagy motiválás?	44
ZÁRÓ GONDOLATOK	45
Irodalom	46

A SZÓKINCS SZEREPE A SZÖVEGÉRTÉS BEN, SZÓKINCSMÉRŐ TESZTEK

<i>Juhász Valéria – Radics Márta</i>	51
BEVEZETÉS	51
A FLUID ÉS FLEXIBILIS MENTÁLIS LEXIKON TANULÁSI KÉPESSÉGET MEGHATÁROZÓ VOLTÁRÓL	51
A SZÓKINCS MÉRÉSÉNEK MÓDSZERTANI SOKSZÍNŰSÉGE	53
A SZÓKINCS BECSÜLT NAGYSÁGÁNAK MEGHATÁROZÁSA	55
A SZÓKINCS ÉLETKORI VÁLTOZÁSA	55
A SZÓKINCS ÉS AZ OLVASÁSI MOTIVÁCIÓ VISZONYA	56
AZ OLVASÁSSAL FELISMERT SZAVAK SZÁMA ÉLETKORONKÉNT	58
A SZÓKÉSZLET ÉS A MEGÉRTÉS VISZONYA	58
AZ OLVASÁSFEJLESZTŐ PROGRAMOK EREDMÉNYEI A SZÓKINCS VISZONYLATÁBAN	60
A SZÓKINCS FEJLŐDÉSE ÉS FEJLESZTÉSE	61
A HAZÁNKBAN HASZNÁLT SZÓKINCSVIZSGÁLÓ TESZTEK	64
SZÓKINCSVIZSGÁLÓ ELJÁRÁSOK	65
Aktív szókincs-vizsgálat (LAPP)	66
A Gardner-féle expresszív szókincsteszt	67

A Mill Hill-szókincsteszt	68
A Meixner-féle szókincs- és szótanulás-vizsgáló	68
A Peabody-szókincsvizsgáló-eljárás	69
A Kommunikatív fejlődési adattár (KOFA)	70
Iskolába lépő és 1. osztályos gyermekek néhány olvasási-írási alapkészségének vizsgálata	71
Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer	72
Kognitívprofil-teszt	72
Verbálisfluencia-vizsgálatok	76
Vizsgálóeljárás az iskolába lépéshez szükséges fejlettség felméréséhez – a nyelvi fejlettség vizsgálata	78
A GMP-teszt	78
A szókincs és a verbális megértés vizsgálata az intelligenciatesztekben	79
<i>WISC-IV gyermekintelligencia-teszt</i>	79
<i>WPPSI-IV</i>	80
Szó? Nem szó? 2–4. osztályos gyermekek szóolvasás-megértésének vizsgálata	80
Nagy József szóolvasó készséget mérő tesztje	81
Az elemi olvasáskészség mérése	82
ZÁRÓ GONDOLATOK	86
Irodalom	87

SZÓKINCSEJLESZTŐ JÁTÉKOK

<i>Juhász Valéria – Radics Márta</i>	93
BEVEZETÉS	93
KERESZTREJTVÉNYEK	94
Szókereső	96
BETŰJÁTÉKOK, BETŰKBŐL SZAVAK, SZÓKÍGYÓVARIÁCIÓK	98
Szóláncjáték-változatok	98
Csak a végét!	98
Szókockacukor	99
Ne mondd ki! Kettő marad, egy megy	100
Szógyűjtés dobókockákkal	100
Szótaglegő	101

Szódzsungel	102
Verses hangcsere	104
Verses szócsere	105
MondatDOBÓkocka	106
Betűfogó	107
SZÓGYŰJTŐ JÁTÉKOK: SZINONIMÁK, ANTONIMÁK, ALÁ-FÖLÉ RENDELT SZAVAK JÁTÉKAI	109
Bulibelépő	109
Szótesóverseny	110
Futáááás!	112
Szinonimakaboom	112
Kanalak (Spoons)	114
Cowboyjáték	116
ASSZOCIÁCIÓS JÁTÉKOK	118
Szóbridzs	118
Bogozd ki!	119
Fedőnevek	120
Mennyi minden – Viele Dinge	122
Tick... tack... bumm junior	123
5 másodperc 3 válasz	124
KOMMUNIKÁCIÓS JÁTÉKOK	125
Csatornacsőd	125
Telefonkihallgatás	126
Tolmácsgyakorlat	127
MIZÉria	129
Keresd a közmondást!	130
EGYÉB SZÓKINCSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK	130
Dobble	130
Lyukas történet	133
TOVÁBBI TÁRSASJÁTÉK-AJÁNLATAINK	134
Betűjátékok, betűkből szavak, szókigyó-variációk	134
Asszociációs játékok	134
Kommunikációs, történetmesélős játékok	135
Egyéb, anyanyelvi tudatosságot, olvasást fejlesztő társasjátékok	135

ZÁRÓ GONDOLATOK	135
Szókincsbővítéshez ajánlott szótárak, kiadványok	136
Ajánlott online oldalak	138
Irodalom	138
Szövegforrások	138
A SZÓTAGTUDAT FEJLESZTÉSE ÓVODÁS-, ILLETVE KISISKOLÁSKORBAN	
<i>Juhász Valéria – Kálló Veronika</i>	139
BEVEZETÉS	139
Az olvasástanuláshoz szükséges készségek és a fonológiai tudatosság	139
A szótagtudat kialakulásának hozzájárulása az olvasástanuláshoz	140
Morfológiai tudatosság – szótagtudatosság	142
ÚTMUTATÓ A SZÓTAGTUDAT FEJLESZTÉSÉHEZ	143
SZÓTAGTUDAT-FEJLESZTŐ FELADATSOR	143
Feladatok	144
ZÁRÓ GONDOLATOK	156
Irodalom	156
FONOLÓGIAI TUDATOSSÁGOT ALAPOZÓ SZÓKINCSFEJLESZTŐ FELADATSOR – JÁTÉKSOR AZ M FONÉMÁRA 5-6 ÉVESEKNEK ÓVODAI FOGLALKOZÁSRA	
<i>Juhász Valéria – Kálló Veronika</i>	159
BEVEZETÉS	159
FONOLÓGIAI TUDATOSSÁG	159
SZÓKINCS ÉS OLVASÁSELSAJÁTÍTÁS	160
A SZÖVEGÉRTŐ KÉPESSÉG KRITIKUS SZÓKINCSE	160
ÚTMUTATÓ A FELADATSORHOZ	161
FELADATSOR	161
Indirekt ismerkedés a m hangzóval	161
Mackódalok, mondókák	162
A dalok átírása m-vel	163
Szókincs-aktivizálás, szókincsbővítés m-vel definíció alapján	163
Fonémadiszkriminációs gyakorlat – m azonosítása hívóképpel	165

Időtartam-megkülönböztetési gyakorlat	165
Játék ritmusképlettel	166
Szó kiemelése más szavak közül – irányított auditív figyelem	167
Szókincsbővítés rokon értelmű szavakkal	168
Szókincsfejlesztés a szavak antonimájával, ellentétével vagy a „párjával”	169
A m hang megkülönböztetése más hangtól (diszkrimináció)	170
Hangfelismerés szóban – képek alapján	170
A m auditív felismerése és lokalizálása a szó elején	171
A m auditív felismerése és lokalizálása a szó végén	172
A m auditív felismerése és lokalizálása a szó belsejében	173
Hol van benne a m?	173
Fonológiai alapú keresés a mentális lexikonban	175
Asszociációk m-re	175
Definícióalkotás a gyerekek megfogalmazásában	175
Térbeli tájékozódás gyakorlása	176
Cselekvések m-vel	177
Egyforma – nem egyforma	178
Birtokos személyjeles játék	178
Kezdő fonémacsoport felismerése szövegből	179
Szókincsbővítés m-vel kezdődő összetett szavakban	179
ZÁRÓ GONDOLATOK	180
Irodalom	180

**UJJTUDATOSSÁG A SZÁMOLÁSFEJLESZTÉSBN ÓVODÁS-,
ILLETVE KISISKOLÁSKORBAN – UJJPÉRCEPCIÓS,
UJJTUDATOSSÁGOT FEJLESZTŐ GYAKORLATOK**

<i>Juhász Valéria – Radics Márta</i>	183
BEVEZETÉS	183
A SZÁMLÁLÁS KEZDETEI	184
AZ UJJK SZEREPE AZ ARITMETIKAI FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁBAN	185
UJJTUDATOSSÁGI TESZTEK	186
INTERVENCIÓS UJJTUDATOSSÁGI KUTATÁSOK A SZÁMOLÁSFEJLŐDÉS FÜGGVÉNYÉBEN	188

BEVEZETÉS A GYAKORLATSORHOZ	192
FÜGGETLEN UJJMOZGATÁSOS GYAKORLATOK	193
UJJGYAKORLATOK MONDÓKÁKKAL	194
Hüvelykujjam korán kelt	194
Tenyérsimogató mondóka	195
Kézmozgató mondóka	195
Énekek kísért játék	195
UJJTUDATOSSÁG FEJLESZTÉSE AZ UJJAK MEGNEVEZÉSÉVEL	196
Bemelegítés – ujjmegnevezések	196
Utánzás	196
Nytított szem, párhuzamosan előrenyújtott karok	196
Nytított szem, elől keresztezett karok	197
Csukott szem, előrenyújtott karok keresztelés nélkül	197
Csukott szem elől keresztezett karokkal	198
Nytított szem hátratett kezekkel	198
Nytított szem hátra-, keresztbe tett karokkal	198
Az egymás után megérintett ujjak sorrendben történő megjegyzése	198
SZÁMJÁTÉK-TEVÉKENYSÉGEK UJJAKKAL	199
Szubitizáció ujjakkal	199
Számolás ujjnyitogatással	199
Ujjnyitogatás egyszerűbb szöveges feladatokba rejtett megfeleltetésekkel	200
A megfogott ujjak számának összeadása	200
Összeadási feladatok eltereléssel	201
A tízes átlépés gyakorlása	201
A bal kézen a megfogott, jobb kézen a meg nem fogott ujjak számának összege	202
Ujjképek százas számkörben	202
Szorzás	203
Transzformációs kreatív feladatok	203
ZÁRÓ GONDOLATOK	203
Irodalom	204